

Н.О. Будна
З.Л. Головка

Я І УКРАЇНА

ЗОШИТ

З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

3 клас

*Схвалено комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Богдан

УДК 372.832(076)

ББК 60я71

Б90

Рецензенти:

викладач методики навчання природознавства
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка, викладач-методист
Л.М. Глухенька

методист ПТЗО МОНмолодьспорту України
Т.О. Ніколайчук

*Схвалено комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
(лист №14.1/12-Г-58 від 20.02.2012 р.)*

Будна Н.О.

Б90 Я і Україна : зошит з громадянської освіти (із вкладкою) : 3 клас / Н.О. Будна, З.Л. Головка. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 48 с.

ISBN 978-966-10-2737-3

Зошит містить навчальний матеріал, який відповідає чинній програмі Міністерства освіти і науки України та Державному стандарту початкової загальної освіти й доповнює підручник “Я і Україна. 3 клас” (Т.М. Байбара, Н.М. Бібік. — К. : Форум).

Зошит призначений для учнів 3 класу.

УДК 372.832(076)

ББК 60я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2737-3

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

ЛЮДИНА

ЛЮДИНА — ЧАСТИНА ПРИРОДИ І СУСПІЛЬСТВА

1. Життєвими основами на земній кулі є _____

---

2. Суспільство складають ...

- а) тварини;
- б) рослини;
- в) люди.

3. Доповни речення словами з довідки.

Людина відрізняється від тварин _____

Слова для довідки: мисленням, мовою, працею, приналежністю до живої природи, здатністю до творчості.

4. Поміркуй і з'єднай окремі частини висловлювань стрілками.

Природні ознаки людини —
це потреба в

Завдяки суспільству і праці
людина

розвинула

навчилася

набула

повітрі

теплі

їжі

продовженні роду

мозок

мовлення

здатності до творчості

співчувати

радіти

НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЖИТТЄВОГО УСПІХУ**1. Першу в Європі школу для дівчат було організовано ...**

- а) у Стародавній Греції;
- б) у Франції;
- в) у Київській Русі.

2. Чи знаєш ти обов'язки школяра? Запиши.

---

3. Для чого ти ходиш до школи? Вибери найважливіші причини.

- Щоб мати багато друзів.
- Щоб не сердити батьків.
- Так хочуть дорослі.
- Щоб здобути освіти.
- Бо ходять інші діти.
- Щоб дізнатися багато нового й цікавого.
- Щоб вирости цікавою, розумною, вихованою людиною.

4. Прочитай і запиши прислів'я.

Чого Івась не навчився,

краще сіє.

Вік живи —

Хто грамоти вміє, той

того Іван не знатиме.

вік учись.

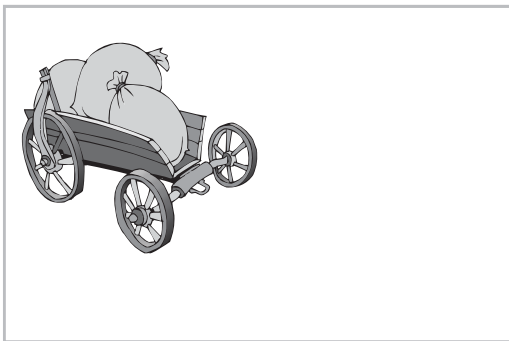
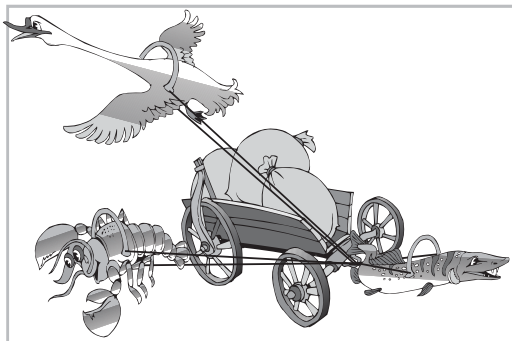

---

2. Прочитай уривок з байки Л. Глібова “Лебідь, Рак та Щука”. Зміни малюнок так, аби віз зрушив з місця.

...Колись–то Лебідь, Рак та Щука
приставить хуру узялись.
От троє разом запряглись,
смикнули — катма ходу...

Леонід Глібов

3. Що тобі подобається у твоєму другові (твоїй подрузі)?

---

4. Розглянь малюнки. Запиши назви зображених казок та утвори правильні висловлювання на основі їх змісту.

Казки “_____”, “_____”

схвалюють
засуджують

жадібність, жорстокість;
дружбу, взаємодопомогу, мудрість;
право на співжиття, добрі стосунки.

ЛЮДСЬКІ ЧЕСНОТИ

1. Які гарні слова ти скажеш у кожному випадку?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

2. Встав, де потрібно, слово “не”.

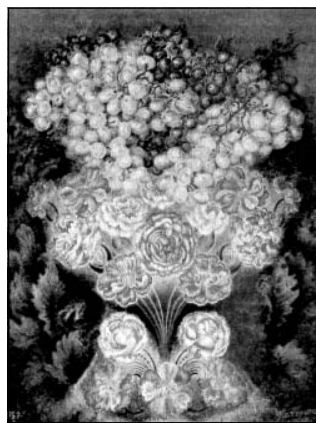
- На вулиці намагаюся привертати до себе увагу перехожих своїм охайним виглядом.
- У транспорті поступаюся місцем старшим людям, дівчаткам, малюкам.
- У магазині дотримуюся черги, чемно поведжуся.

2. Прочитай уривки з віршів і запиши їх авторів.

Тихесенько вітер віє,
стеги, лани мріють...

Онде балочка весела,
в ній хороші красні села...

3. Підпиши під репродукціями картин прізвища їх авторів — відомих українських художників.

4. У яких видах спорту прославилися ці спортсмени?

Сергій Бубка — _____

Андрій Шевченко — _____

5. Першим космонавтом незалежної України став _____

6. Підкресли прізвища відомих українських композиторів.

М. Лисенко, Л. ван Бетховен, П. Чайковський, Й. Штраус,
Й.С. Бах, А. Філіпенко, Я. Степовий, М. Леонтович.

7. Своїм співом Україну прославили _____

_____

_____

8. Підпиши портрети.

Слова для довідки: Володимир Великий, Михайло Грушевський,
Ярослав Мудрий, Іван Мазепа, Богдан Хмельницький.

9. Підготуй розповідь про одного з відомих українців.

ЗМІСТ

ЛЮДИНА.....	3
Людина — частина природи і суспільства.....	3
Навчання як складова життєвого успіху	4
Вчимося вчитися	5
Школа.....	7
Людське “Я”	9
Яким бути?.....	11
Неповторність людини.....	12
Як досягти успіху.....	13
ЛЮДИНА СЕРЕД ЛЮДЕЙ	15
Твоя сім’я.....	15
Правила поведінки у громадських місцях.....	17
Ти і твої друзі.....	19
Людські чесноти	21
Перевага добрих вчинків	23
ПРАВИЛА ЖИТТЯ В СУСПІЛЬСТВІ.	
ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА І ОBOB’ЯЗКИ	25
Великий дім — держава, лад у ньому — закон.....	25
Основні правопорушення, поширені серед дітей.....	26
Вміння відповідати за свої вчинки	28
Чому не можна підглядати	29
Розв’язування прогностичних задач “Що буде, якщо ...”	30

КУЛЬТУРА.....	32
Україна — мій рідний край	32
Пам'ятки культури рідного краю	33
Народні та державні свята	35
Подорож картою України	38
Багатства України.....	41
Господарська і культурна діяльність твого рідного краю	42
Славетні українці.....	43

Навчальне видання

Будна Наталя Олександрівна
Головко Зоя Лук'янівна

Я І УКРАЇНА
Зошит з громадянської освіти
3 клас

*Схвалено комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України*

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чоренька*
Художник *Володимир Басалига*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*

Підписано до друку 27.02.2012 р. Формат 70×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 3,24. Умовн. фарбо-відб. 3,24.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2737-3

